

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, ligyó-utca 9. szám. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

A sajtó joga.

Székesfejérvár egyhangu életén újban egy botránynak lavinája gördült végig, a mely csunya piszkot ragad magával.

A botránny a tóvárosi olvasókör uri helyiségéből gördült ki a város közönsége közé. Nincs minnek ismételnünk a pikáns részleteket, a melyek ugy sem tartoznak hivatásunk körébe. De igenis hozzánk tartozik, sőt kötelességünk ez eset alapindokával foglalkozni, mert az már nem csak a közérdek szempontjából, hanem a hozzánk még közelebb eső sajtó érdekében is bennünket illet meg.

Annak a botránnyos összeütközésnek, a mely egy helybeli lap szerkesztője és Székesfejérvár rendőrfőkapitánya között történt, kiinduló pontját egy hírlapi cikk képezte; egy hírlapi cikk, a melyet a már említett lapszerkesztő irt volt a székesfejérvári rendőrségről. A főkapitány felhevült állapotában beszélt vita közben más dolgokról is, de ugy a vita kiinduló pontja, valamint a kötekedő hangulat előidézője ez a cikk volt.

A tényállás tehát az, hogy a főkapitány haragudott a lapszerkesztőre azért, mert az nemcsak jogosan, de kötelességszerűen is a rendőrség dolgait nyilvánosan kritizálta. E miatt haragja oly nagy volt, hogy a szerkesztővel szemben a legdurvább módon viselkedett. Ez az, a mi bennünket arra kényszerít, hogy ez esettel foglalkozzunk, ha a vita letolyásának részleteit mellőzzük is. A fő az, hogy a főkapitány durva szavakkal inzultálta a szerkesztőt, az említett cikkért.

Ha nem éppen a székesfejérvári rendőrségről lenne szó, hanem mintaszerű más rendőrségről, még abban az esetben sem hallgathatjuk el azt, hogy a sajtónak minden közérdekű dologhoz nem csak joga, de kötelessége is hozzá szólni. Minden hivatalnak, minden intézménynek és minden közpályán mozgó egyénnek a sajtó kötelességszerű ellenőrzője. Ez ellenőrzést pedig oly erőteljes módon köteles teljesíteni, hogy ezáltal lehetetlenné tegye a visszaélést, törvénytelenéget és jogtalanságot.

E működése közben néha a sajtó is tévedhet, de még tévedésében is tisztelni tartozik mindenki a közérdek iránti jóindulatát. Mert a lelkiismeretes hírlapíró tollát sohasem vezet, sohasem szabad, hogy vezesse más, mint a közérdek és az igazság.

A kik iredyelik a mindenhez való hozzászólás jogát a hírlapíróktól, azok magok nem is tudják elképzelni, hogy a lelkiismeretes hírlapíróknak milyen nehéz a helyzete. Itélni mindig igazságosan; lesújtani a bűnösre könyörtelenül legyen az testvér avagy jó barát; bizony ez nem kellemes foglalkozás. Elválasztani egyéni érzéseit és mindig — minden alkalommal átvenni olvasó közönségének közös érzéseit és ez irányban mondani határozatot mindenki felett: ez nem kis dolog és igen gyakran fájdalmas szomorúságot okoz ez a hóhéri funkció, a mely nem egyszer követel emberéletet is áldozatul.

A bíró, a ki a törvényi paragrafusai szerint itél, sokkal könnyebb munkát végez, mint a hírlapíró, a ki a társadalom nevében mond itéletet. A bíró követheti a mikor akarja, egyéni érzéseit is, lehet elnéző és kiméletes a bűnösökkel szemben, mert ott vannak a felelbiteli bíróságok, a hol az ő engedékenységet, ha valóban az, megkorrigálják. A bíró megnyugtathatja lelkiismeretét azzal, hogyha ő igazságtalan is volt, a felsőbb fórumok igazságot szolgáltatnak a megsértett jogrendnek; de a hírlapíró elnézése, a bűnös felmentése, a mely ellen nincs appelláció. A sajtó, ha egyéni szimpatiait követi bűnösséget vállal azzal, a kit engedékenységgel felmentett. De még ennél is többet tesz. Megcsalja, elámitja felmentő kritikájával a nagy közönséget s így nemcsak a bűnösnek ad alkalmat újabb bűnök elkövetésére, hanem felbátorítja a bűnös hajlamu embereket is a bűncselekedetre. Míg ha kérlehetetlenül igazságot szolgáltat a közvéleménynek, bármily borzasztó következmények vegyék is körül magát a lesújtó itéletet, nyomában, mint a nyári fergeségnek, a társadalom erkölcsének megtisztulása jár. A sajtó lesújtó itéletében benne van a nemezis, a mely ha késik is, de előbb-utóbb eléri a bűnöst.

Ezek az irányelvek kell, hogy vezessék a tisztességes sajtót, a mely erkölcselen és veszélyes, a mint akár anyagiakkal, akár érzelmeikkel kritikájának igazságosságában megteveszthető.

Az elnéző s a bűnöst legyezgető sajtó éppen olyan megvetésre méltó, mint az, a mely a kezében levő hatalommal visszaél. Igen, a sajtó mindig egyetlenegy irányelv kell hogy vezesse: az igazság, s itéletében csak azon az alapon állhat, melyet az ethika szabályai nyújtanak. Akár balra akár jobbra

tér el a sajtó működése közben az igazságtól, egyképpen bűnös anyagi vagy más érdekből elhallgatja a bűnt, éppen olyan aljas és gyalázatos, mint akkor, midőn személyes ellenszenv vagy más önző érdekeknek szolgálva, igazságtalanul megtámad valakit. Csak az a sajtó tisztességes, a melynek mindenek fölött álló irányelve az igazság.

A tisztességes sajtó lehetetlenné teszi a korrupciót; az erkölcselen sajtó pedig neveli azt. A Panamát is a sajtó közreműködése hozta létre.

Nagy hibát követnek tehát el azok, a kik a sajtó működését nem ebből a magasabb szempontból irányítják vagy nem ez alapon bírálják. Minden embert, a ki közérdekű dolgokban itélkezik, ugyanezen elvek kell, hogy vezéreljék, mert a mint bármely okból a bűnös pártfogására, a bűn palástolására vetemedik, gyáva és erkölcselen, mint maga a bűnös.

Ime, ez a sajtó helyzete a társadalomban, ez kötelessége, ez rendeltetése! És éppen ez okból kell tiltakoznunk a főkapitány azon magatartása ellen, mely egyenesen nemcsak a sajtó szabadságát, de magát a sajtó erkölcsi létalapját támadja meg. Szerkesztő-társunk midőn kritikát gyakorolt a rendőrség fölött, csak kötelességet teljesített. Kritikájával a közönség érdekeinek óhajtott szolgálni igazságos eszközökkel. Ezért pedig dicséretet és nem támadást érdemel. Ha kötelességet elmulasztja, vagy azzal visszaél, akkor érdemel csak gáncsot és megtámadást.

A közérdek szempontjából kell tehát első sorban is tiltakoznunk a főkapitány magatartása ellen, mert ha a hasonló megtámadtatások napirendre kapnának, abban az esetben elvesztené egész létjogosultságát a sajtó, a melyet holnap éppen ezen az alapon és jogon akármelyik betörő is inzultálhat. Tiltakozunk a főkapitány magatartása ellen mi és tiltakoznia kell magának a közönségnek is, amelynek érdekeit védelmezi a sajtó. Kifejezést kell, hogy adjon a főkapitány magatartása feletti felháborodásának, tekintet nélkül arra, hogy maguk a felek az ügy személyes részét egymás között már elintézték.

Nem szabad ez esetet megtorolatlanul hagyni, mivel ez magának a társadalomnak okozhat roppant károkat, ha mint veszedelmes precedens marad fön. Nem szabad megtorolatlanul hagyni annál is inkább, mivel ezáltal a közönségnek olyan

DOMINO SEC

pezsgő. Versenyez nemcsak az összes hazai, de valamennyi külföldi pezsgő gyármánnyal is.

Gyár: VELENCZE (Fejérm.) * Központi iroda: BUDAPEST, Üllői-ut 60. Székesfejérvárt kapható csakis a legelőkelőbb fűszerkereskedésekben.

Mai lapunk 8 oldal.

nagy érdekéről van szó s mert maga a főkapitány e támadás körülményeivel annyira meggyalázta önmagát.

A sajtó kritika jogát nem a székesfejérvári főkapitánytól kapta s nem is fogja azt az ő haragjának feláldozni!

Kérlelhetlenül fogjuk ezentúl ostorozni a korrupciót bárhol és bármely formában lépjen is az fel. Nem fogunk ezután sem ítéletünkben arra tekinteni, hogy a bűnössel esetleg baráti viszonyban állunk. Egyes ember érdekének, egyes emberek vétkének nem fogjuk feláldozni Székesfejérvár 27 ezer polgárának érdekét. Sokat szenvedett ez a szerencsétlen város a pajtáskodás eredményezte elnézésből és hogyha ide jutottak az állapottok, sok büne van benne azoknak a gyáva becsületes embereknek is, a kik lelkük mélyén undorodva gondolnak ugyan a város parazitáira, de azért sohasem emelték fel tiltakozó szavukat a bűnösök hada ellen. Ennek a gyöngeségnek pedig meg kell már szünnie és a becsületes emberek szövetsége a sajtó becsületes irányu törekvésével koltvte meg fogja gyógyítani még a mi nagybeteg városunkat is.

— A mi főispánunk kinevezése a napokban fog megjelenni a hivatalos lapban. Az új főispán báró Fiáth Pál veszprémmegyei birtokos, Veszprémmegye köz. biz. tagja, ki tudvalevőleg a volt főispánnak, Fiáth Miklós bárónak testvéröccsöse.

— A banktárgyalások. Bécsből jelentik táviratban, hogy az osztrák-magyar pénzügyminisztérium képviselői ma délelőtt Bilinsky dr. pénzügyminiszter elnöke alatt értekezletet tartottak az osztrák-magyar bank tárgyaló bizottságával, mely alkalommal konstataáltak, hogy a tárgyalások formálisan befejeztettek ugyan, csak még egy pontot illetőleg nincsenek egy nézetben, tudniillik, hogy a kormányok a bank magasabb hivatalnokainak, különösen pedig a vezértitkár kinevezését kifogásolják. A kormányok ezen válpontra vonatkozó álláspontjukat egy az osztrák-magyar bankhoz intézett leirat-

ban fogják kifejtetni és ezután fog a bank igazgatótanácsa állást foglalni.

— Összeférhetetlenségek. Az „Alkotmány” mai száma nagy feltűnést keltő cikket közöl azon összeférhetlenségi esetükről a melyekben a jelenlegi parlament bőven el van látva. A törvény s-ával olvassa rá a „Magyar agrár és járadék bankra,” hogy az az állammal szerződéses viszonyban van, ennek daczára a bank igazgató-tanácsában hat kormánypárti képviselő ül, névszerint Hieronymi Károly, Enyedi Lukács, Andrássy Géza gróf, Pejachevich Arthur, Matuska Péter és Percezel Béni. Eppen így áll a dolog az Adria-tengeri-gőzhajótársasággal, a melynek igazgató tanácsában a következő kormánypárti képviselők vannak: Lánzy Leó, Rosenberg Gyula, Matlekovits Sándor, Tisza István gróf és Teleki Domonkos. Bizony a provizió ugy látszik mindenfelé dívathban van s az erkölcsök mindenütt kimennek a divatból.

— Baranyamegye új főispánja. A király, mint a hivatalos lap mai száma közli, a belügyminiszter előterjesztésére dr. báró Fejérváry Imre belügyminiszteri, segédtitkár Baranyavármegye és Pécs szab. kir. város főispánjává nevezte ki.

A városház urai.

Diebala György sem gondolta talán, hogy a földmívelésügyi miniszterhez intézett felirata olyan nagy hullámmást fog előidézni Székesfejérvár közeletében, mint a minőt előidézett. De ennek így kellett lennie. Az általános elégtelenség nagyon régi dolog itt nálunk. A suttogva tovább adott hírek a városház urainak viselt dolgairól már évek óta tartanak és az olyan kitorúlhetlenül beveste magát a polgárság szivébe, hogy azt onnan többé kitorólni nem lehet. A harag és a méltatlankodás kitorulását, mint az rehdésén történni szokott, hátráltatta az emberi gyávaság, mert hisz rettenetes dolgokról beszélt a fáma, a kikről szólott pedig azok a városban igen hatalmasok voltak.

Csak az első bátor emberre volt szükség, a ki legelőször mondja ki nyíltan véleményét hogy ezer ajk nyíljon meg panaszra, vádra,

Azt első szót kimondta Diebala s most már a feloldott nyelvű polgárság adja tovább a többi. Mindennap növeli ily formán az elégtelenséget, mert a most már nyíltan tovább adott hírek kétségtelenné teszik, hogy Székesfejérvár jelenlegi siralmas állapotainak két ember a legfőbb oka, két intéző tisztviselője a városnak: a polgármester és a főkapitány.

A helybeli sajtónak fellépése az utolsó csep volt a pohárban, a melytől kicsordult a kehely. Most már mindenki azt mondja: „Elég volt! Itt az ideje, hogy takarítsunk!”

Mindenki? Nem!

A sajtónak a polgárság nevében és érdekében indított harca immár egész teljes képét nyújtja egy csataternek. Nem hiányzik semmi a teljes képhez, miután felvonultak már az egészségügyi csapatok is élükön a mentő egyesület tagjaival, kiknek jelszava: „Mindnyájunkat érhet beleset!” Azután jönnek a rokonok és jó barátok humanitárius csapatai, a kik a pajtáskodást fölébe helyezik a közérdeknek s végül az alárendelték misera plebs cotribuesne. Ez a fáradhatatlan csapat minden eszközt mozgásba hoz, hogy a megrokkantakat talpra állítsa. Mi azonban bizunk a polgárság erélyében és nem kételkedünk, hogy eljött a leszámolás ideje.

Mióta megindult a sajtóban a városház dolgának szellőztetése, a város polgárai személyesen és levélben sietnek az adatokat kezükbe adni, a melyek hű képét szolgáltatják azoknak a visszaéléseknek, melyeket az itteni rendőrség elkövetett s azoknak a szomorú állapotoknak, melyeket az ő hanyagságuk előidézett.

A legnagyobb része a polgárságnak az erkölcselenség hihetetlen magas fokát panasolja és e panasz közben felmerül konkrét esetek alakjában a vád a rendőrség ellen, hogy sem a nyilvános házakat kellő szigorral ellen nem őrizte, sem a kerítöket kiirtani, lehetlenné tenni nem tudta. Ezek és a cselédközvetítő helyek, a melyek közül több még a törvényben előirt óvadékot sem tette le, voltak azon

Emlékversek.

Irta: Lampérth Géza.

I.

Mi az emlék? Most időnek fája,
Koronája örökké virul!
Lelkünk — méhként — el-elröpül rája
S édes mézet szed virágról...

Szívünk' ha már semmi sem heviti,
S az öregség fűrtinkre havaz,
Bús napjaink' a mi édesíti:
Emlékezt édes méze az!

II.

Futva fut a patak habja,
Völgy ölében megpihen,
A rét szende kis virága
Fölé hajol szeliden...

Nyugvó habra új hab tollul
S néki újra futni kell!
De a szép kis virágszálát
Nem felejtí soha el!...

Futó patak kicsiny habja,
Fáradt habja vagyok én,
S te kis lányka: rét virága
Patak parton, völgy ölén...

III.

Harmat, ha rezg a lilomlevélen,
Nap sugara felsökölja hirtelen...
— Könyharmatos ha lesz arczod leánya:
Legyen, a ki forró csókban
Felszáritó sugarat küld reája!

A népnevelés.*

Irta: Bogárdi Antal.

Mélyen tisztelt katolikus kör!

Hogy könnyebben megérthessék előadásomat, szükségesnek látom megelőzőleg az általános nevelésről megemlékezni. Általános nevelés alatt azt az eljárást értem, midőn az ember öntudatosan, azaz meggondolva, előre meghatározott tervek szerint bánik valakivel vagy valamivel abból a czélből, hogy az által, a kire vagy a mire a külfatás irányittatik, nemesebbé, használhatóbbá váljék, magának és másoknak javára lehessen. Ily általános nevelésben részesülhetnek a gazdák által nevelt csikók etb. más állatok.

E rövid meghatározás, után most már szölok a legfontosabb nevelésről, az embernevelésről. Ez abban áll, hogy a tehetetlen emberre öntudatosan, meggondolva, szándékosan hatunk a végből, hogy testi és szellemi (lelki) képességeit föléleszszük, (amelyek még szunyynadnak), bizonyos meghatározott irányban való öntevékenységre hozzuk, a melyekkel ő rendeltetését felismerhesse s képes legyen a kitűzött czél felé törekedni s végre cselejtát elérni.

Nemde, kedves hallgatóm, ez utóbb említett nevelés sokkal is több gondot ad, mint az általános nevelés? Bizony, elmondhatjuk, hogy embert nevelni nem kis munka! Sokszor sokkal nehezebb, mint egy állat nevelése s ez abból származik, mivel az embernek az Isten szabad-akarattal adott, a mely szabad akarral — fájdalom! — sokszor visszaél, azaz ellenkezőleg cselekszik, a jóakarattal visszautasítja.

* Felolvasta a tóvárosi olvasókör márczius 13-án tartott estélyén.

Az ember nevelésekor kell, hogy kettős czél legyen előttünk! Először az ember testi nevelése, 2-szor az ember lelki nevelése, mert az ember testből és lélekből áll. Az embernek éppen a kettős összhangzatos nevelése tartozik a legnehezebb feladatok közé.

A midőn a testi neveléssel foglalkozunk, ugyanakkor ki kell terjesztenünk figyelmünket a lélekre is, mert ha valamelyiket elhanyagoljuk, csak félembert nevelünk s e félembert igen sokszor önmagának, a társadalomnak terhére válik s e hazának átka leend.

Igen sokat lehetne az ember neveléséről mondani. Oly terjedelmes az ember neveléséről szóló tudomány, hogy azt nemcsak néhány óráig, de még éveken át se lehetne kellőleg megtanulni. Ahány az ember, annyiféleképen kell a nevelést alkalmazni. Egy és ugyanazon gyermekre is sokféleképen kell hatni, hogy valódi ember váljék belőle.

Elgondolhatják tehát, kedves hallgatóm, hogy mily terhes egy néptanító feladatának teljesítése, midőn 100—150 gyermeket kell tanítani.

Mélyen tisztelt Katolikus Kör! A néptanítót a magasztos, de igen terhes teendői között kisegíthetik a jó szölok. S midőn a tanítót kisegítik, ugyanakkor hozzájárulnak a népnevelés alapkövének lerakásához, (hisz mi és a gyermekek együttvéve képezük a népet) a melynek szilárdságától függ e drága édes hazánk fenállása, mindnyájunknak boldogolása!

A jelenlevő kedves szölokhoz s általk a távol levökhöz akarok néhány kérelmet intézni:

Eljenek békességben és szeretetben egymás között. Legyenek szöintek egymás iránt. Soha semmi illetlent elne kövessenek gyermekeik

tényezők, melyek gyalázatosan kivégezték az erkölcsösséget Székesfehérváron.

Nem akarjuk ez alkalommal a konkrét esetek felsorolásával bizonyítani ezeket a dolgokat, azt hisszük ez felesleges is, mert hiszen ezt mindenki tudja ugy is és a főkapitány ebből a köztudatból lefogja vonni magára a következményeket.

A nyilvános helyekről most nem szólnék, az azokról felhangzó vádák oly természetűek, hogy azok a rendőrség dolgainak magasabb klasszázába tartoznak s így azokról majd adandó alkalommal. Az erkölcsi élet súlyosodásának a nyilvános helyek ugy is vég állomásai. Az erkölcsi bukás a cselédszerző intézetek és főképpen a kerítők munkájában veszik kezdetét. Itt kezdjük tehát mi is.

Ki nem ismer legalább névről Székesfehérváron kerítőket. Mindenki tud egy-kettőről, együttesen pedig tudnak egy pár tucatról. Mindenki tud róluk, mindenki ismeri üzemeiket, csak egy nem tud róla a rendőrség főkapitánya. Azt kell hinnünk, hogy nem tudott és nem tud róla, mert eddig még soha erélyesebb megtorlással ellenökben nem élt, s azok működését lehetetlenné nem tette. Ezeknek a gyalázatos lényeknek átkos munkája súlyozta városunkban le a közérkölcstől arra a színvonalra, a melynek láttára megborzad a nemesebb érzés. Százak és százakra megy azoknak a tapasztalatlan leányoknak száma, a kiket ezek a nyomorultak taszítottak be az erkölcssteleniség örvényébe, a hol elmerültek és szánnandó páriákká lettek. Majdnem nyíltan üzik ezek a személyek gyalázatos munkájukat, s a polgárság nem egyszer látta keserves zokogással támogatni ki lakásaikból az eltiport ártatlanságot. Családok becsülete, tisztaság, polgárok boldogsága dulatott szét általuk s a felhangzó panaszt és jajongást mindenki hallotta csak az nem, a kinek kellett volna hallani: maga a főkapitány.

Ezeknek a büfészkeknek gyalázatos működése és vakmerősége az utóbbi évek során

előtt. Mindenkor kerüljék a kétértelmű, pajkos kifejezéseket, dalokat. Legyenek mindenkor mindenben mértékletesek. Imádkozzanak naponként reggel, délben, evés előtt, evés után, este lefekvés előtt; mindig ájtatosan. Mutassanak példát gyermekeiknek! . . . A kisdetek készek a felnőttek utánozni . . . Nem hiszem, hogy kellemesebb látványt nyújtanak valami, mint egy kisdet, ki két kezecskéjét összetéve iparkodik édes anyja után mondani: „Miatyánk ki-vagy mennyekben . . .

Tanítsák meg gyermekeiket mihelyt beszélni tudnak erre a szép köszöntésre: „Dicsértessék a Jézus Krisztus!”

Ha valaha, ugy most igen nagy szükség van e szoktatásra, hisz alig lehet hallani az utcán vagy más nyilvános helyen egy-egy „Dicsértessék a Jézus Krisztus” köszöntést.

Kénytelen az ember elszomorodni e jelenésben.

Ügylátszik, szegyenlik ma már az emberek, különösen városokban így üdvözölni egymást: „Dicsértessék a Jézus Krisztus!” Talán bizony már nem is szükséges senkinek se a Jézus Krisztus? Tovább nem folytatom ezen elszomorító tételt! . . . Szeretettel kérem önöket, gondolkozzanak felette!

Továbbá kérem még a szülőket: A gyermekeiknek jól gondját viseljék: lehetőleg jól táplálják, ruházzák őket; a kellő szigorúsággal bánjanak velük; tisztaságra, rendre szoktassák őket. Ha netán valamely gyermek megérdemli a vesszőt, ne kimélik őt! Szeretettel a szívben és mindig óvatossággal fenytseék meg a gyermekeket; meggondolni azt, hogy a rosszul alkalmazott, igazságtalan fenyték nem-

már nemcsak a cselédek, polgárok és iparosok házaiból szemelte ki áldozatát, hanem bejutott a jobb körökbe is, bejuttott az intelligens osztály szegényebb vagy, kevésbé védett ajtaján is és megméltelyezte ebben a körben is az erkölcsi érzületet. Gondolt-e arra valaha a főkapitány, hogy ezeknek a vampiroknak működése hány családot fűzött az elzülésbe, hány lelket a kárhozathoz? Gondolt-e arra, hogy az erkölcsi felelősség egyedül és kizárólag őt terheli, őt, a kinek kötelessége lett volna mindezt megakadályozni? Az elkárhozottak sirmala és átka nem hangzott el az ő fülebe soha? S ha igen, nem mozdult meg benne a nemesebb érzés, a lelkiismeret szava soha, s nem rettent meg a borzasztó felelősségtől, a mely Isten és az emberek előtt kizárólag őt terheli?

Ne csodálkozzék tehát, ha most, midőn kicsordult a kehely, ellene fordul a polgárság haragja, mert hiszen alig van közöttük egy is, a ki már régebb idő óta nem fojtja lelkébe vissza a keserűségnek rettenetes érzését. Az ő működése készítette elő azt az örvényt, amelybe most belebukott. Előbb kellett volna óvatosnak és lelkiismeretesnek lennie, mert most minden késő. Az elvesztett becsületét nem adhatja vissza senkinek s tönkre tett boldogságáért, elzülött életéért senkit nem kárpótolhat. Jóvá hibáját nem teheti, távozzon tehát arról a helyről, melyet nem tudott betölteni, tegye le azt a hivatalt, a melynek viselésével egy várost súlyosított az erkölcssteleniség posványába. Ne akarja az ő jelenlegi rettenetes helyzetét szerencsétlenséggel vagy véletlenel indokolni, mert ennek előbb-utóbb így kellett lennie, mert jól mondja Carlyle: „A rossznak elitélése késhetik napokig, évekig, de oly bizonyos, mint a halál.”

*

A helybéli lapok kivétel nélkül rendkívül kemény szavakban itélik el a városházán uralkodó állapotokat s a rendőrség viselt dolgait.

A „Székesfehérvári Hírlap” mely már régebb idő óta élénk figyelemmel kíséri a város-

csak hogy nem használt semmit se, hanem a legnagyobb mértékben árt: benítólag, károsan hat a gyermek testére, — igen sokszor lelki károkat is idéz elő, a mennyiben igazságtalan, ki-méltelen ember válik belőle.

Ha az imént említettek megteszik, ugy lerakják a népnevelés szilárd alapját: az építési és építési gyermekeket adnak át a néptanítóknak s így lehetővé teszik azt, hogy a néptanító hasznos polgárokat és leányokat nevelhessen a hazának.

Mélyen tisztelt katolikus kör! Imétek: Ha a szülők ugy cselekszenek mint mondám, akkor megnyitják a népnevelés forrásait, a mely forrásokból egy-egy csermelyke képződik; a csermelykéket (érte az egyes gyermekeket) a szorgalmas, egész odaadással működő néptanító érre, patakka, majd folyóvá s végre egy hatalmas folyamává, azaz néppé egyesíti.

Valamint a hatalmas folyam hépes hátán elvinni a legnagyobb terheket is, ugy egy hatalmas nép is képes elviselni a terheket, ha hozzá a jó Isten segítségét is kéri, a ki a hozzáfolyamodókat meghalgtatja.

A népnevelés oly fontos ügy, hogy annak elhanyagolása maga után vonja az ország bukását, pusztulását.

De mi is lenne a népből, s vele együtt az országból, ha a népet alkotó elemek testi-leg és szellemileg elhanyagoltatnának? Testileg satnya lenne az, nem lenne képes dolgozni; lelkileg gonoszszá, erkölcsstelené, vagyon és személy farkasaivá válnék.

Kedvesim! Sohasem szünjenek meg tehát támogatni a népnevelést, ha mással nem, legalább jóakarattal! A jóakarattal pedig az által mutatják meg, ha az iskolás gyermekeiket

házaán uralgó állapotokat, március 10-iki számában a következőket írja:

„Néhány nap óta különféle verziók kerüngenek a rendőrség kebelében felmerült valóban megdöbbentő visszacsapásokról, melyek, ha a vizsgálat folyamán valóknak bizonyulnának, a legszigorúbb megrendszabályozást és megtorlást követelnék, annál is inkább, mert ily körülmények közt a meghívatóató összműködés teljes lehetetlen. Nemcsak bizonyos rendőrségi közegeknek a köteles fegyelem és engedelmség megtagadásáról van szó, hanem arról is, hogy az egyik egész önhatalmulag, a rendőrségi iktató tudta és engedelmé nélkül egy beadványt iktatott be a hivatalos iktató könyvbe, állítólag egy korábbi keleti dátummal! Egyelőre csak annyit jelzünk és Seidel Lajos rendőrfőkapitánytól elvárjuk, hogy ez ügyben alaposan hozzá fog a tisztogató nehézség és gyűlöletes, de mindenesetre nagyon is időszerű munkájához!”

Érdemesnek tartjuk felemlíteni, hogy ez volt az a bizonyos közlemény, a mely a főkapitányt Tóth Arthur lapszerkesztő ellen felbőszítette.

Ugyancsak a fentebb említett lap tegnapi számában a következőket írja:

„Annak idejében lapunk bővebben foglalkozott a cselédszerző helyek üzemeivel és napvilágra derítette, hogy a cselédszerző helyek egymelyike meg a szabályrendeletileg előirt óvadékok se tette le! Miért és hogyan volt ez lehetséges, azt most nem akarjuk boncolgatni, de valóban szeretnők tudni: vajjon ez az óvadék ügy rendezve van-e már? Nincs-e oly helyszerző, ki még most se tette le az óvadékokat és ha nem, mi az oka ennek? A mi pedig az „erkölcsi” állapotokat illeti, röviden csak annyit jelzünk, hogy az a bizonyos titkos bordélyüzlet a távirda-utczában, daczára a többrendbeli felszólalások és ígéreteknek, még most is él és virágozik!”

A cselédszerzők óvadékára vonatkozólag ugy értesültünk, hogy azok még most sincsenek rendezve s állítólag, a főkapitány most akarja tőlük megvonni az engedélyt.

Még erősebben szólal fel a városi dolgozók ellen a „Székesfehérvár és Vidéke”, a a melynek ugy szerkesztőjét, mint lapfelügyelőbizottságát csak a legnagyobb dicséret illet

szorgalmasan küldik az iskolába; ha naponként megkérdézik őket, hogy mit tanultak az iskolában? ha buzdítják őket a szorgalmas tanulásra; ha el-el mondogatják a gyermekeknek: a ki tanult az okos ember lesz; a ki mint tanult, ugy veszi hasznát. Csak tanuljatok gyermekek, akkor szeretnek benneteket tanítótok. Nekünk is örömet szereztek s magatoknak pedig a tanulás által tudományt szereztek, mely többet ér minden kincs és gazdaságnál. A gazdaság kincs mind veszendő; de a tudomány megmarad míg élünk, a jó magaviselet, az erkölcsös élet örmeiben, ha ezen a világon talán nem is, de a másvilágon mindenbizonynyal részesülünk.

Továbbá, ha arra kéri a gyermekeiket, hogy szeressék a tanítóikat, hisz azok csak jót akarnak nektek. Ha megbüntetnek benneteket, ne zúgódjatok ellenük. Meglehetettek győződé, hogy testi és lelki ápolásban részesítenek benneteket.

Ha az igen tisztelt szülők ugy cselekszenek, a mint felsoroltam, ugy nemes tettet visznek véghez. Igen sokban hozzájárulnak a népnevelés nagyszerű munkájához. Örömmel fogják tapasztalni, hogy fáradozásait siker koronázza. Olyan utódokat hagynak magok után, a kikre e haza jó és balsorsban biztosan számíthat. Ha azonban csak közönbösen vesznek mindent, nem törődnek gyermekeikkel, az iskolával; nem buzdítják őket a tanulásra, a jó magaviseletre; ha netán a tanító a rossz, csintalan, hanyag, rendetlen, lusta gyermekek érdeme szerint megbünteti, s e miatt a gyermek előtt a tanítót szidják, ócsárolják a szülők, bepanaszolják a felettes hatóságnál azért, hogy kedvencz, csintalan gyermekeiket, mivel ha a

meg, hogy e nehéz időkben a polgárság érdekeinek nyílt és becsületes harczosa és nem engedí magát a pajtáskodás és összeköttetései révén befolyásolni. Kívánjuk, hogy tovább is ott lássuk a polgárság élén az igazság fegyverével harczolva. Tegnapi számában feltűnést keltő vezércikket hoz, a mely kérlelhetlen nyíltsággal mutat rá városi ügyeink bajaira, közöljük a czikkből a következő részletet:

„A takargatás rendszere soha sem vezet jóra. Az nagy baj, ha közigazgatásunk oly hiányait, — melyekről mindenki tud, az illetékes tényezők készakarva nem akarnak látni. Baj nagyon az, ha a hivatalok fejei a közönség előtt részeseivé válnak annak a sok hivatalos vétségnek, kötelesség — mulasztásnak, — nem-törődömségnek, melyeket a nagyközönség folyton észlel. A rendőrséggel vagyunk így.

Lépten-nyomon látjuk, halljuk hangoztatjuk a jelenségeket, melyek hangosan kiáltják, hogy a rendőrségünk rossz. Egyik a köztisztaság hiányát, másik rendőri esetek elmulasztását, harmadik rendtelenséget, negyedik stb. tudja az ég mit panaszol fel. Erre a hivatalos felelet mindig az, hogy nincs elég rendőrségi személyzet. Pedig mindenki tudja, hogy az a baj, hogy van rendőrségünk. Bárcsak ne volna az, ami van, bizonyára jobb volna.

A sajtónak hivatása, hogy a nyilvánosság előtt feltárja a bajukat, a miket észlel. Amde a sajtó nem mehet odáig, hogy detektív szolgálásokat végezzen a rendőrség ellen. Pedig ma holnap oda ér a dolog, hogy nyilvánosan vádat kell emelni mindenki ellen, akinek a rendőrséghez némi köze van.

Ujházy Sándor kir. ügyész, a tegnapi városi közgyűlés bizottság ülésén nyilvánosan elpanaszolta, hogy a rendőrség a legprimitív igényeknek sem felel meg. S mi volt a hivatalos felelet? Az, hogy a rendőrség jobb, mint valaha volt. Ez a hivatalos tusolás a legszembetűnőbb vád, a mit valaha elkövettek. Szinte félünk, hogy lapunk papírja pirul, midőn ezt a polgármesteri választ kell hozni.

Mindenki kérde, vajjon mi lehet az oka annak, hogy hivatalosan pártolnak olyan hivatalt, mely már végleg mindenki előtt lejárt magát? Micsoda érdeksövetség lehet ott a városban, ha a tisztikar aomosítja magát a javítani való hibákkal és a kivetni való rendszerrel?

A rendőrség kebelében botrány üti fel fejét

szép szó már nem használ semmit sem, veszővel akarja a jó utra téríteni; ha a szülők nem tartanak mértéket az étel s italban, ha feslett életet élnek, káromkodnak, szitkozódanak, embertársaikat rágalmazzzák, ha pajkos kifejezéseket használnak, ha a szükségben, nyomorban sinlődő embertársaikat tehetségük szerint nem segítik, úgy elnyomják a népnevelés szent ügyét. Szarvakat nevelnek gyermekeiknek, a melyekkel megsebzik a tanítóik szíveit, később pedig mikor majd megnőnek, szüleiknek rontanak s keserű könyveket facsarnak ki megöregedett szemekből. Jobb, sirjon inkább a gyermek, mint a szülő.

A szülők soha sem felelnek el, hogy a gyermekben nagy mértékben meg van az utánzasi vágy. Semmi sem kerül el a gyermek figyelmét. Különösen a tiltott dolgok leginkább érdeklik. Nagy kedvük telik az olyan csínyekben, dalokban, szavakban, a melyek másokat megnevettetnek.

Ha tekintetbe vesszük a gyermekek e lelki képességét, ugyancsak meg kell gondolnunk, hogy mit tesszünk, beszélünk a gyermek előtt.

Azok, kik figyelembe se veszik az ember, illetve a gyermek e lelki képességét: meg gondolatlanul beszélnek, cselekednek, sőt a gyermeket pajkos tetteiért, beszédeiért megdicsérik s mitőbb ilyesmire tanítják a kisgyermeket; s ha kitudnak valamit mondani, jót nevetnek: mondom, azok megölik a gyermeket lelkileg, lealacsonyítják az állathoz; s idősebb lévén, állatias életet élnek: testileg is tönkreteszik magokat! Így romlik el erkölcsileg a nép, így lesz sátnya nemzedék!

Ezek és még számtalan esetek akadályai a népnevelésnek . . .

botrány után. A rendőrségi irnok fegyelmi följelentést tesz a biztos ellen, a biztosok az alkaptány ellen, az alkaptány az iktatók s a biztosok ellen, egyik a másikat vádolja törvénytelenességgel, hivatalos hatalommal való visszaéléssel, okirathamisítással, köteles fegyverrel elleni vétéssel és az engedelmség megtagadásával.

Hanem a polgármester azt jelenti, hogy a rendőrség ellen panaszkodni nincs ok.

Hát a jó közönség ezeket látva és halva, honnan vegye a köteles tiszteletet a polgármesteri kijelentések komolysága iránt?

Honnan vegye a köteles tiszteletet a rendőrség komolysága iránt?

Tagadhatatlan, hogy mint mindenütt, itt is a fej a hibás. A rendőrfőkapitány semmi sem tett eddig, hogy saját hivatalában legyen legelőször is rend.

Az egész városban különben általános a forrongás és valószínű, hogy a legközelebbi napokban redkivüli városi közgyűlésen fogják ez ügyet tárgyalni.

HIREK.

— **Előleges jelentés.** A székesfejérvári belvárosi kath. kör felolvasást rendező bizottsága felbuzdítva és bátorítva azon rendkivüli érdeklődés által, melylyel felolvasó estélyein találkozott, elannyira, hogy helyiségei illustris vendégeinek befogadására szűkeknak bizonyultak, elhatározta, hogy nagyobb helyiségben fogja a jövő felolvasó estélyt rendezni. E czélból szerencsés volt megnyerni a cist. rend főgyimnásiumának disztermét, hogy mindazokat fogadhassa, kik a belv. kath. kör életét és annak üdvös társadalmi munkálkodását rokonszenvenyekkel kísérik. A program nagyon érdekesnek ígérkezik. Ifj. Zichy János gróf, a kath. kör világi elnöke értekezni fog a socialismusról. Dr. Szentés Anzelm cist. r. főgyimn. hittanár, apátsági titkár, széles körben, előnyösen ismert író pedig: „A keresztény vallás nemesítő ereje” czímen fog nyújtani szellemi élvezetet. Az est sikerét közreműködésökkel

Szeretettel kérem önöket, ha ilyen akadályok volnának közöttük szüntessék meg őket! Így kívánja ezt a család, a társadalom, a nép; Így kívánja ezt szent hitünk!

Siessenek segíteni a népnevelésben, nehogy késő legyen! A míg a felsorolt bajok léteznek (fájdalom, országszerte nagymennyiségben fordulnak elő, jobban mondva uralkodnak a bajok!) addig hiába áldozza fel egészségét, életét a tanító; hiába lesz minden szép szava; veszendőbe megy a néha-néha alkalmazott fenytéke! Nagy ügygyel-bajjal megtaníthatja a tanító a gyermekek egy részét írni, olvasni, számolni s egyéb ismeretekre; de nem lesz az egész ember, hiányzik belőle a förés, a mi az embert emberré teszi: a tiszta erkölcs. Sokszor megtörténik, hogy a tanító csak a külső mázt tudja a gyermekre adni. Látszólag jó, templomba járó is lesz a gyermek, de szívében, lelkében ott honolnak a fékelyek, megtanul színlelni, alattomoskodni, a mely tulajdonságokat a mai társadalom nagymértékben firtogtja. Sajnos! a mai társasélet egyik főkélléke!

Hiába prédikálnak papjaink is a templomban! Hasztalan lesz a sok intés, az örök kárhozattal való ijesztgetés! Elhangzik az, mint a pusztában kiáltónak szava. Avagy talán nem igazat állítok-e? . . . Hát nem látunk-e templomainkban csintalankodó, nevetgélő gyermekeket? egymás külső ékességeit vizsgáló hajadonokat? a női szépséget bámuló, különféle megjegyzéseket tevő fiatalembereket? Uram bocsát! Még az öregek soráiban is láthatók sugdolódozó, tanácskozók.

Mindenzen megbotránkozottató események a népnevelés rovására történnek. Mindezekért a tanító okoztatik.

fokozzák: Libhardt Etel, Bárány Klára és Kampis Ilona kisasszonyok. kik Bethowennek egy remek tercettjét fogják elénekelni. A férfiak is két gyönyörű darabban járul a műsorhoz Kneifel Ferencz székesegyházi karnagy vezetése mellett. A felolvasó estély f. hó 21-én d. u. 1/5 órákor fog megtartatni.

— **A csanádi püspök hagyatéka.** Bonás volt csanádi püspök hagyatékát, márczius 8-án tárgyalják Plausich Mátyás kir. közgyűzőnél. A püspök alapítványai közül a legjelentékenyebb a Temesvárott felállítandó egyetem javára tett 100.000 frtos alapítvány. Ha 30 év alatt Temesvárott egyetem nem állítatnék fel, a 100.000 frt, a csanádi káptalan által meghatározandó humánus czélra fordítandó, a tőkének 30 évi kamatait pedig a temesvári széktelemskola kapja, mely ezenkívül még 20.000 frtot kap.

— **A kalocsai nagyobb papnöveldé kibővítése.** A kalocsai érsek nagy hállára kötelezte egyházmegyéjét azon nemeslelkű elhatározásával, hogy a megye első tanintézetét, a nagyobb papnöveldét a kor igényeinek mérten bővíteni fogja. Hir szerint az egyházmegyei alapítványi hivatal földszinti helyiségei fölé két emelet kerül.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A mányi katolikus kör alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta, ugyszintén a kis-apostagi olvasó kör alapszabályait is.

— **Gyanus kíváncsiság.** A várbeli bástya-sétatérnen álló 158-as számú rendőr tegnapelőtt egy gyanus külsejű legényt látott a herceggprimási palota előtt ólálkodni. A legény benézett a palota kapuján, figyelemmel vizsgálta az ablakokat, szóval rendre nézett mindent a hatalmas épületen. Szemléldésében megzavarta a rendőr, a ki igazolásra szólította föl. A fiatalember felelet helyett hosszú kést rántott elő és rátámadt a rendőrré, a ki szorultságában segítségért sipholt. A segítség hamarosan megjött. A rendőr másodmagával legyűrte a dühös fiatalembert és bevezette az első kerületi kapitánysághoz, a hol a vad ifju elmondta, hogy Ruszt Józsefnek hívják és kertész. A palota körül minden gonosz szándék nélkül járkált. A rendőrség elzárta.

— **Elszabadult ló.** Csak véletlen szerencse, hogy nagyobb baj nem történt tegnap

Bizon mondom, a kik a tanítóban keresik a hibát, — gyermekeik hibáit szépitik, — köveket hajigálnak az ég felé, a melyek viszszaestökben az ő fejüket veri be: azután jajgathatnak!

Fájdalom, ezen a néptanító nem tud segíteni! Ez a baj a nép lelki-fenéje, veszedelmes ragályos betegsége, a mely betegség gyógyítását már a bölcsönél kell kezdeni. Kezdje meg az édesanya! Az édes anyai tejjel csepegtetve kisdöbél!

Ezzel a végére jntottam felolvasásomnak. Mielőtt azonban befejezhetném, engedjék meg, hogy még valamire kérhessem Önöket.

Legyenek szivesek gyermekeiket az egymás iránti szeretetre, békességre; az idősebbek és előjárók tiszteletére, becsülésére buzditani.

Soha sem szünjenek meg ösztönözni gyermekeiket az Isten parancsainak megtartására, s ugyanakkor magok tartásá meg ezt. Előpélda képen álljanak gyermekeik gyermekeik előtt. Ekkor a népnevelés majdan eléri azt a magaslattot, a melyen állnia kell. Ekkor a nép boldog lesz és bolg hazában, a hol az Istent buzgón imádják, a királyt tisztelik, a hazát szeretik.

Az Isten imádása, a király tisztelete, a haza szeretete minden jó tulajdonságos egyesít magában.

Szívemből óhajtom, hogy e haza minden polgára és polgárnoje, szóval az egész nép a népnevelés által értelmessé, munkássá, mértékletessé, hazaszeretővé és erkölcsössé váljék. Ekkor elmondhatjuk gróf Széchenyi Istvánal a legnagyobb magyarral: „Magyarország nem volt, hanem lesz!” Ugy legyen!

a palotai-utczában. *Gáncs Pál* a lovával *Rajócs* kovács-mesternek a palotai-utczáján levő műhelyébe állott, hogy egy patkót véresen lóvá lőbára. A ló a műhelyben vert kálapács zajtól megvadult, s oly erősen ugrált, hogy a kócsi teljesen összetört s a ló elszabadult. Végzetlenül haladt végig a házak mellett s három kis játszó gyermek alig hogy a kapu alá tudott menekülni a ló elől. A *Lövinger*-féle szeszgyárnak a ház előtt lévő korlátot összerúgta, s a ház falát végig lehorzsolta a az ablakok közül számosat betört, míg végre sikerült a megvadult állatot elfogni míg mielőtt ember-életbe tett volna kárt.

— **Blaháné az ezres bankón.** Az osztrák-magyar bank most készített az új tíz-, száz- és ezerkoronás bankjegyek rajzait. Az ezresek magyar oldaláról még hiányzik a két géniusz alakja. A bank budapesti vezetőségének, mint az E. U. írja, az az ötlete támadt, hogy géniuszoknak két szűz magyar nőt rajzoljat fel s rögton a kivitelre terve, elhatározták, hogy *Blahánét*, és a budapesti társaságnak egy másik szép asszonyát rajzolják meg a nagy bankókra. Blaháné szívesen engedett a kérésnek s egyik legjobb arczképét már el is küldte a bank kormányzóságának.

— **A megyei árvaház ügye.** Végre, hosszas várakozás után rá ért a belügyminister jóváhagyni a megyei árvaház építésére megszavazott 2%-nyi pótdótot. Valóságos csigalassúsággal halad az árvaház ügye. Most hogy enyire jutott, reméljük hogy az árvaházi bizottság megfogja a dolog végét és gyorsan intézi el az építés foganatosítását, mely már ugyis idején volna.

— **Három egyszerre.** Furcsa állapotok lehetnek a *Brünnben* álmószerű 3. számú gyalog ezrednél. Mint ugyanis *Brünnből* táviratozzák, tegnapelőtt három katona lötte magát a gyóni szolgálati fegyverével. Kettő közülök szörnyet halt s a harmadik haladoklik. Mi keserítette el a katonákat ennyire, hogy megváljanak az élettől arról nem szól a távirat.

— **Arczképileleplezés.** A *Perkátai* Ségélyegylet mint hitelszövetkezet márczius 11-én tartotta közgyűlését, melyen 27-éves fennállása emlékeztetére az alapító — akkor még *Perkátai* káplán — *Bulics* Ferencz budakeszi plébános és az egylet buzdó vezetőjének, néhai *Dierl* Nándor volt községi jegyzőnek arczképeit hátlából leleplezte. A beszédet *Keller* Károly elnök tartotta, melyre a jelenvolt *Bulics* Ferencz meghatottan válaszolt, megköszönte válaszában az egylet gyengéd figyelmét irányában. A közgyűlést este társasvacsora követte, melyen felköszöntött *Bulics* plébános mondott.

— **Felakasztotta magát.** A borba temette buját *Vidovits* József székesfejérvári lakos. Már hosszabb idő óta iszákosságnak adta magát s panaszkodott az élet nehézségei felett. Csütörtökön kiment a székesfejérvári hegyen levő szőlőjébe és hatalmasan hozzá látott a nedű fogyasztásához, s anyira berugott hogy esztét elvesztette s megmondolatlanságában felakasztotta magát. Mire észrevették a szerencsétlen ember tettét, s elhívták dr. *Trammer* Gyula orvost már *Vidovits* halott volt.

— **Egy nőegylet a bíróság előtt.** A verseczi zsidó nőegylet tegnapelőtti gyűlésén — mint tudósítónk közli — *Sternberg* József disznelnök megsértette *Singer* Adolfét, az egyesület egyik alelnökjét. Az alelnök nő férje erre provokálta a disznelnököt, a ki hozzá küldött segédek előtt kijelentette:

— Mint a béke-liga tisztelője, elvből nem verekszem.

A megsértett alelnök erre a büntető bírósághoz fordult s a disznelnök ellen becsület sértés miatt panaszt emelt. A tárgyalásra meghívják tanúnak a nőegylet minden tagját, a ki a sértés idején a gyűlésen jelen volt.

— **Jegyzőválasztás.** Velegen csütörtökön márczius 11-én folyt le az új jegyző választása *Stockinger* József jegyző nyugalomba vonulása miatt volt üresedésben ezen hely, melyre megválasztott most *Tóth* Géza jegyző.

— **A gyujtogatás legújabb módja.** Csikmege Ujfalva községében a gyujtogatás legújabb módját találta ki valamelyik gonoszindulatú góbé, a ki *Ambrus* János macskáját leöntötte petroluummal s a szörét gyufával meggyújtotta. A macska a háztetőre, majd a szénás padlásra szalad s csakhamar leégett a szegény székely gazdának háza, csürje és minden ingósága.

— **Községi előljáróság választás.** Moóri levelezőnk írja, hogy ott márczius 10-én, szerdán tartott meg a községi előljáróság választása. *Kovács* Sándor főszolgabíró elnöke mellett. A liberálisok minden igyekezetüket megerőltették, hogy jelöltjeiket érvényre tudják emelni, de a néppárt hatalmas győzelmet aratott. Bírónak újulag megválasztott *Korb* Mihály. Törvénybíró lett *Frey* János, közgyám *Sziny* György és pénztárnok pedig *Mayer* János.

— **Alapszabálytervezet.** A nagylángi önkéntes tűzoltó-egylet — mint levelezőnk írja — alapszabályait újra dolgozta ki s most küldte fel a belügyminiszternek.

— **Vesztett eb garázdálkodása.** Gárdony községből írja levelezőnk, hogy *Nagy* József ottani lakosnak kuttyája megveszett s megmarta a gazdának kis nuokáját. A község lakosai üldözöbe vették, a mikor *Lencsés* Mihályt is megmarta s csak nagy nehezen tudták a veszett kutyat agyonlőni.

— **Tengerre magyar!** A vármegyéhez és a városhoz tegnap érkezett meg a fiumei cs. és kir. tengerész-hadapród-iskolába való belépési felhívás. Az érdeklődő felek kellő felvilágosítást nyerhetnek a városházánál.

— **Százezer dolláros legyező.** Az egész világ legértékesebb diszmutárgya kétség-telenül az a százezer dolláros legyező, a melyet *Howard Gould*, az elhunyt ezüstkirály, *Jay Gould* fia ajándékozott menyasszonjának, egy *Olemmons* Katherin nevű színésznőnek. A legyező elefántcsontnyelét aranyéktés borítja, a mely megvan rakva gyémánttal, nyolcz lapján pedig nyolcz miniatűr kép van: elsőrangú francia művek másolatai.

— **Adomány.** A duna-adornyi takarékpénztár a megyei árvaház költségeire 10 frtot adományozott. Ezen nemes tett dicséretre nem szorul.

— **Nem boldog a magyar!** Ezt a legújabb szállóigét hajtogatta *Taiger* Miska egy csapszékben; közbe-közbe szorgalmasan hajtogatván az olasz-magyar barátság látható és izlelhető szimbolumát: az olasz bort is. A sok hajtogatástól annyira megfájdult keseredésében *Miska* feje, hogy mikor a korszmat ott hagyta, azonnal belső barátságba lépett a földdel s hatalmasan őlegette azt. Az arra járó rendőri őrjárát éppen akkor ért oda, mikor a *Taiger* Miska kedves oldalbordája kezdte haza-czipelni őt, a mi sikerült is a rendőrök segítségével. Eddig van. A többi titok!

— **Sorozás.** A megyében már javában folyik a sorozás. Megtelnek a korszmak a legendó hadfiakkal, kik szomorú nótákban keseregnek el a korszcos mellett a civil boldogságot. S míg ők mulatnak, az alatt otthon az anya bankózik, mert hát tudják jól, hogy katonáknál ránczba szedik a gyereket egy mozdulatért is. Aztán meg oly hírek szállongnak a levegőben, hogy nemsokára talán az ágyu elébe kell állani, mert még a czibél a tüzhely körül bóbiskol, ők állanak elő ha baj van a „*Kréta*“ körül. A székesfejérvári járásban csütörtökön, márczius 11-én fejezték be a sorozást, mikor bevált 52. Az öt nap tartott sorozás alatt a székesfejérvári járásból bevált összesen 386 legény.

— **Óriási földgömböt** akar készíteni az angol *Johnston* Ruddimann, melynek átmérője 84 angol láb volna, tehát kétszer annyit, mint az 1889-iki párisi kiállítás híres földgömbjének. Ez az óriási földgömb ennél fogva négyszer oly nagy méretben (1.500.000) mutatná be a föld területét, minden fontosabb földrajzi tényezőt be lehet mutatni, többek közt az 5000 lakósnál nagyobb városokat. London helye már egy ezüsttorintos nagyságnak felelne meg,

mivel egy hüvelyk 12 kilométert jelezne. Az óriási gömb saját tengelye körül mozogna s a nézők csigalépcsőhöz kapcsolt erkélyekről szemlélhetnék meg a részleteket. Eddig hat szelvény készült el a mutatóban.

— **Egyházi szerek, zászlok, misernák, keresztuti- és oltárképek, csillárok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánkodik Szűts és társa, a bibornok-érseki és Magyarország hercegprímásának udvari szállítói. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca.**

Irodalom és Művészet.

Színház.

Szerdán Rovellinek híres színműve a „*Becatelenek*“ került színre botrányosan kevés közönség előtt. Önkénytelenül merült fel bennünk a kérdés: vajjon hol van hát Székesfejérvárnak a művészet iránt érdeklődő közönsége. Pedig nemcsak maga a darab, mely leplezetlenül tárja elénk társadalmi életünk állapotát, hanem a szereplők játéka is megérdemelt volna nagyobb számú közönséget. *Rovelli* darabjában kevés a mese, kevés a komplikáció, de annál több a szellem. Színészeknek nem hálás talaj ez a zaner, mert a legfinomabb nüanszirozást igényli, a mihez nagy rutin elsőrangú tehetség kell. A mindennapos formába befogott színészek nagy áldozatokat hoznak, midőn egy ilyen darab főszereplőinek személyesítésére vállalkoznak. Örömmel tapasztaltuk ez igyekezetet *Gyurfás* Ödönnél. Nehéz szerep *Moretti* Carló, s ő szépen megfelelt annak dicsérettel kell még megemlékeznünk *Feleki* Nelliről, ki ez alkalommal bemutatott drámai tehetségét *Eliz* szerepében. Ügyesen fogta fel szerepét, s játéka is — mint említettük — dicséretet érdemel. A többi szereplők is elég jók voltak.

Csütörtökön ismét kevés számú közönség nézte végig *Lecoque* szép zenéjű operettjét „*A kis herceget*“. Milyen szegénységi bizonyítvány ez az üres ház a mi közönségünk izlése felől! Nem poezis és finomság kell neki, hanem lármás ostobaságok. *Lecoque* muzsikája hidegen hagyja őt, ellenben megteelik a színház s dagadtra tapsolja a közönség a kezét, a *Goldstein* Számi féle hülyeségeken. Már pedig magában véve az, hogy *D. Vlád* *Gizella* lép fel, kellett volna, hogy több közönséget vonzon a színházba. Adott-e valaha *Székesfejérváron* egy szinzigazgató olyan élvezetet a közönségnek, mint *Deák*, hogy elsőrendű prmadonna játékaiban gyönyörködtesse állandóan. Nem képes rá más vidéki szinzigazgató, mert a bugdet nem futná ki. Most részesülhetne s közönség ilyen élvezetben is, de úgy látszik nem tudja megérteni *Deák* társulatának ezen beszt. Az a kevésszámú distingválta közönség, mely végig nézte az előadást, örömet talált benne. Legsikerültebb játékaiknak és alakításainak egyikét mutatta be *D. Vlád* *Gizella* ez alkalommal. Az elsőrangú művésznő és énekesnő, minden mozdulatában és énekében fellehetett ismerni. Parthene herceg szerepét tökéletesebben nem játsza egyetlen művésznő sem, mint *D. Vlád* *Gizella*. Különösen igen kedves alakítást mutatott be a második felvonásban, mint áruhába bujt tojást áruló leány. Jól esett tapasztalnunk, hogy az egész előadás emelkedettebb színvonalon állt. *Gergely* *Gizella* (hercegnő) is megfelelő várakozásunknak s dicsérettel emlékezhetünk meg csak róla. *Deák* *Péter* (Frimouse) ismét mint kitűnő komikus mutatta be magát. Dicsérettel szólhatunk még *Nagy* *Vilmárol*,

kit mint a társulat egyik legtehetségesebb tagját ismerjük.)

Pénteken zónaelőadásban ment „A vigéczek” fővárosi életkép. A közönséggel ezuttal megtelt a színház. Valóban találó volt Deáknek, mint Abolesz vigécz, Kányai Manó kollégájának nagy mondásainak felüllicitálására ezen rögtönzése: „Akarnak még nagyobb hallani? Nos, hát láttam Székesfehérváron egy telt házat.” Az előadás általában sikerült, különösen a Jambó énekes csoport, melynek egyik tagja D. Vlad Gizella volt, ki oly kellemesen énekelte el olaszul Jambó és Zig-zag-zag olasz dalokat, hogy a közönség alig akart betelni vele. Dícséretet érdemelnek jótékunkert Gergely Gizella (Lengei Fáni), Balogh István (Kónyai) és B. Szabó József (Griffi Szaniszló). G—r.

Scotti Elmélkedései. Megjelent a 4-ik befejező kötet. Az egész mű 100 ivre terjed, ára a négy kötet mindegyikének 1 frt 50 kr. Kötve 1 frt 80 kr. Kapható a fordító *Adjutus Secundus* áldozárnak czimén, vagy pedig *Reiser János* katolikus könyvkiadóhivatalában Szatmáron. A magyar irodalom páratlan munkának sokféle előnye között kiemelni való, hogy a papi hivatás mindennemű részleteire tartalmaz lélekemelő fejtegetéseket. Az evangéliumból kiindulva, a szent atyák legszebb nyilatkozatai továbbá a hirveseg egyházmegyei zsinatok határozatainak alapján igyekszik minket hivatásunk föntségére figyelmeztetni és annak magasztalását megtartani. *Megtérintésül, sőt kedvezményesen is meglehet a mielőtt rendelni.*

A mértékletes élet. czim alatt 20 kros füzet jelent meg az *iszakosság* káros következményeiről: a becsületre, a vagyonosságra, az egészségre, a lélekre az erkölcsre vonatkozólag. Azonfelül tartalmát képezik: Kifogások. Az iszakos halála. Övszerek. A mértékletességi egylet főszabályai. Megrendelhető *Adjutus Secundus* áldozárnak czimén, vagy pedig *Reiser János* katolikus könyvkiadóhivatalában Szatmáron. E művecskének hivatása: gátat vetni a romboló árnak, mely végpusztítással fenyeget. Erkölcsi fejtegetések közben az orvosok véleményei és megrendítő példák vannak közölve. Terjesztése igen ajánlatos.

Meschler: Novena a lourdesi Szent Szűz tiszteltetére, czimú munka jelent meg magyar nyelven, kapható *Adjutus Secundus* áldozárnak czimén, vagy *Reiser János* katolikus könyvkiadóhivatalában Szatmáron. Ára füze 60 kr, kötve 90 kr. A boldogságos Szűz tisztelőinek ezen legkedvesebb könyve kilencz napra közül ajánlatosokat, melyekben a lourdesi esemény története, elmélkedések, imák és csodás gyógyulási esetek remek összeállításra folytán. A lélek üdvös okulást és buzdítást nyer e műből. Sokan tapasztaltak már csodás eredményt a Novena ajánlatosság megtartása folytán. Május harára is alkalmas elmélkedési könyv. A függelékben az imakönyvből a rendes imádságok és litániák foglaltatnak.

INNEN-ONNAN.

A felricskázott Számi.

Nem Goldstein Számiról van szó, hanem Baumann Számiról a füzerekről. Baumann Számi rendkívül híres matematikus hírében állott s ez okból édes atyja a sarki boltos nem kergette ki a világba szerencsét próbálni, hanem itthon tartotta a füzereket, mert megértette, hogy itthon hasznosabban értékesítheti a tudományát, mint idegenben. Baumann Száminak nagy matematikai tudománya különösen abban kulminál, hogy minden alkalommal érvényre tudta juttatni a vevőkkel szemben, hogy egy meg egy az három.

Baumann Mór a füzerekről ezért egészen nyugodtan bizta üzletét sneidig Száмира, mert tudta, hogy e matematikai tudomány révén mindenki észreveszheti csak Számi nem. Ha pedig Számi nem veszi, úgy világos volt a következtetés, hogy ő nyer,

mert Számi elég lelkiismeretes volt abban, hogy az ő tudományának vívmányait az apai kasszába telerelje, a honnan úgy is tudta ki jár az ő része.

Az üzletnek gyakori látogatója volt Kohn Dóri az órás, a ki Baumann gyámleányának a Weisz Czilinek, helyesebben Weisz Czili tizezer forintjának udvarolt. Kohn Dóri a napokban észrevette, hogy a Számi matematikai tudománya a vevőközönség rovására miképpen érvényesül.

— Számi te csasz! — kiáltotta méltatlankodva Kohn Dóri.

Számi elmerengelt egy darabig és kereste a kifejezést, hogy miképpen fejezze ki magát gallérosan, aztán rendkívül megvetéssel adta vissza a választ.

— Dóri te vagy egy gyáva!

Kohn Dóri, mert e pillanatban éppen belépett Weisz Czili is; nem hagyhatta magán a sértést. Mellen ragadta és Baumann Számit és felricskázta az orrát.

— Látta ezt kisasszony! szólott kecsesen köszöntve Weisz Czililt és eltávozott.

Baumann Számi ismét elmerengett egy darabig a galléros kifejezést keresve.

— Mi volt ez? kérdezte lehetőleg csodálkozva. Magát Számi felricskázta, válaszolta gunyosan kacagva Weisz Czili, a ki igen meg volt elégedve Kohn Dóri lovagias inzultásával.

Baumann Számi ismét elmerengett s ez a merengése másnap reggelig tartott. Akkor bejelentette az atyjának, hogy becsületbeli ügye van és felkereste két másik füzerecs barátját.

— A Kohn Dóri tegnap engemet felricskázott. Kérjetekek nekem elgötélt.

A két jó barát meg volt döbbenve, de azért nyomban felkeresték Kohn Dórit.

Estére az ügy már rendbe volt. Egyszeri golyóváltás, a legnagyobb mordályokkal, mindössze harmincz lépésről.

Mikor Baumann Számi hallotta az eredményt, ismét elmerengett és este nagy titokban felkereste Kohn Dórit, a ki éppen a végrendeletét készítette.

— Hallod Dóri, mink vagyunk egy nagy számarak. Ketten vagyunk és úgy akarjuk összeadni magunkat holnap, hogy belőlünk csak egy legyen. Pedig én úgy tudok, hogy egy meg egy az mindig három. Aztat ajánlok én neked, hogy ne löjünk mi meg egymást, hanem löjünk a levegőbe én aztán rábeszéltem a papát, hogy adja tenéked Czililt. Így aztán a kettőtől lesz mégis csak három.

Erre a beszédre aztán Kohn Dóri merengett el és a következő indítványt terjesztette Számi elé:

— Tudod mit. Te holnap fugsz fel löni a levegőbe, én meg nem fogok egyáltalán löni. Így tenéked se lesz bajod se nekem. Én aztán elveszem a Czilikét.

A két jóbarát összerelkezett és másnap Baumann Számi nagy lyukat lőtt a levegőbe. Kohn Dóri pedig nem lőtt semmiképp.

Számi azonban betartotta szavát és Czililt tegnap eljegyezte Kohn Dóri.

Az eljegyzés után Weisz Czili érzelenyve borult Hohn Dóri nyakába, s úgy sugta neki:

— Mégis csak jó volt, hogy felricskázta a Számit, miért nem is tette már régebben.

A színház iszony.

A helybeli orvosok most egy igen különleges betegség gyógyszerét keresik. Az érdekes betegséggel Deák Péter szinagagató jelentette be, és úgy keresztelte el, hogy *szinyáz-izony*. A színház iszony éppen úgy terjed mint a vízizony. A mérget harapás terjeszti tovább. Abban nyilvánul, hogy a közönség iszonyodik a színházról s később meghalni mint színházba menni. Megállapította az orvosi consilium azt is, hogy a betegség csírát Dobó előadásai oltották a közönségbe. A betegség gyógyítására a következő receptet ajánlották Deáknek.

Rp. Goldstein Számi Vigéczek Század végi leányok Csak párosan Csaj meg édes Anna

MDS. Naponta egy kanállal vacsora után.

Az orvosok nem csodáltak. A drisztikus szerek meglepő hatásuaknak bizonyultak. A tegnap beadott Vigéczeg telt házat eredményeztek.

*
Itt említjük meg Deák szintársulatának egyik meglepő művészi tehetségét is. Huber Miksa, a társulat karmestere minden operette-előadáson bemutatja

bámulatos tehetségét. Balkezevel a pillentyüket, jobb kezevel a taktust veri. Két lábával pedig fujtat. Ekközben még ráér a hangjegyet nézni és forgatni, a páholyokba kockétozni is. Legközelebb, mint halljuk, a karmesteri pálca helyett borotvát veszen a kezébe és míg minden egyéb dolgot végez, az ütem verése közben még a közönséget is ingyen megborotválja. Ez az új műsor, különösen pedig a kilátásba helyezett ingyen borotválkozással óhajt Deák a látogatottság hiányán segíteni. Ha a szini jelentés erről megjelen, mi is szebb jövőt jönlünk a szintársulatnak. Kivánatos volna azonban, hogy ugyancsak a művészet iránti érdeklődés fokozására, a baritonista tanuljon meg tyukszemet vagni és előadás közben a nézőket e kellemetlen kinövésről szabadítsa meg. Ez hatni fog, különösen ha mindenki még meleg lábvizet is kap.

DSinn.

VEGYESEK.

□ **Köztársasági nemesség.** Franciaországban a nagy forradalom eltörölte ugyan a nemességet, de csak papiron. A valóságban megmaradt, Napoleon pedig még új tagokkal gyarapította a nemesség számát. E »hivatalos« nemesség mellett most egy új, szintén elkülönülő osztály kezd képződni, a melyet Floquet asszony gunyosan »köztársasági nemesség«-nek nevezett el. Azok a családok tartoznak ehhez, melyek a forradalom óta kezdtek szerepelni és azóta többé-kevésbé kiváló hivatalokat töltöttek be. Már valóságos kasztot alkotnak és majdnem kizárólag egymás családjából házasodnak. Fiaik leginkább az »Ecole polytechnique« növendékei és maguk is rendszerint mérnöki tanulmányokat folytattak. Legkiválóbb család köztük a Carnot-ké, utána következnek a Cavaignac-ok, Boissy d'Anglas-k, Arago-k stb., a kik szinte valamennyien egy zártkörti társaság tagjai.

□ **A ramazan.** A mohamedánusok a mult hetekben ünnepelték meg a ramazan-ünnepet, mely február 3-án kezdődött és márczius 4-én végződött. A ramazan szó böjtölt, sanyargatást jelent, de a szokás nem felel meg egészen a jelentésnek. Mert igaz, hogy a buzgó törökök egész nap, a mig csak világos van, böjtölnek, sem nem isznak, sem nem esznek, de még csak virágot sem szagolnak, hanem mikor elbővetkeznek az est, annál nagyobb a dárdó, a mely eltart igazán kivilágos-kiviradtig. Az est beköszöntését nagyobb városokban három ágyulövésse jelzik, kisebb helyeken pedig a pap egy vörös és egy kék pamutszálat tart a hívők elé. Ha a színeket nem tudják megkülönböztetni akkor már elég este van, hogy ellehessen kezdeni a mulatozást.

□ **A hő növekedése a föld mélységeiben.** Eddig azt tartották, hogy a föld hőmérséke minden 30 méter mélységgel egy fokkal növekedik. Észak-Amerika két bányájában azonban, pontos méréseket téve, azt észlelték, hogy a hőmérséklet csak minden 123 méter mélységgel növekedik egy fokkal. Harminczhárom méter mélységben 15 fok volt a hőség és csak 1305 méter mélységben emelkedik 201 fokra.

□ **Az állatok visszaszerzési erejéről.** A visszaszerzési erő az állatoknál különbözőképen nyilvánul és egyike a legsajátságosabb cröknek a szervezetben. A rák tudvalegölég minden évben leveti páncélját és mindaddig, mig az új páncélzt visza nem nyerte, nem mutatkozik, mintha tudná, hogy ellenségei árthatnak neki. Alig van ember, ki nem látott volna olyan gyíkot, melynek, farka hiányzott, de később ismét ki nőtt. Legérdekesebb a garajos götének vagy a tritonnak visszaszerző képessége. A triton réme a szunyog állcáinak egy-egy nap 300 szunyogállcát is elpusztít. A nép ezt az állatot vak gyíknak is nevezi és nagyon mérséges állatnak tartja. A nép hite szerint gonoszsága, üldözése maníja miatt vult meg. A tarajos göte visszaszerző képessége valóban bámulatos, mert nem csak a lábait fejlődnek ki, hanem szemei is, ha azoknak valamelyikét elvesztette. A láb gyorsabban nő mint a szem. Az új láb kifejsődéséhez 2½—3 hónap elégséges, mert ez idő elmultulva megvannak már az újjak, csontok, csakhogy ezek a rendeseknél kisebbek. Hogy a láb teljes nagyságban fejlődjék ki, 11—12 hónap szükséges. A szem aránylag lassabban fejlődik, mert legalább másfél év szükséges, hogy rendes nagyságot érjen el.

Közgazdaság.

Lóvásár Érsekújvárott. A nyitra-megyei gazdasági egyesület által a f. 1897. évben XV-ször rendezendő nemzetközi nagy lóvásár, mely minden év május hó első hétfőjén és a megelőző vasárnap délutánján a f. évben tehát május hó 2. és 3-án tartatik meg, még az az eddigieknél is sokkal élénkobbnek ígérkezik, mert a tenyésztők és kereskedők már a múlt évben meggyőződtek, hogy ezen vásár évről évre rohamosan fejlődik s hogy más alá van az országban jelentékenyebb lóvásár. Lakások és istállók az érsekújvári rendőrkapitányi hivatalnál rendelhetők.

Jogi, közigazgatási és gazdasági tanácsadók. Az Agrár Értesítő jelenti, hogy az országos magyar gazdaszövetség vezetősége nagy horderejű tervvel foglalkozik. A szövetség az egyes vidéki centrumokon olyan intézményt kíván szervezni, mely a szövetség tagjainak jogi, közigazgatási, adóügyekben és más kérdésekben tanácsosul és utbaigazítással szolgáljon s így a szövetség tagjai zsarolatól, hivatalnokok visszaéléseitől s egyéb jogi és gazdasági igazságtalanságoktól megóvassanak. A szövetség ily állásokra lehetőleg jogképzett embereket fog kinevezni. Az eszme föltétlenül üdvös és Németországban a rajnamenti Schorlemmer-Alst-féle szövetkezeteknél kitünően bevált. A kérdésben az előtanulmányok már megtörténtek s a keresztlivellel a szövetség legközelebbi választmányi ülése fog foglalkozni.

Az agrár-szocializmus ellen. Mint az Agrár Értesítő jelenti, a csanádmegyei gazdasági egyesület köriratot intézett az összes gazdasági egyesületekhez, melyben ezeknek fellépését sürgeti az agrár-szocialista mozgalom terjedésével szemben. A körirat tartalmából erősen kiemelkedik az az érvelés, hogy nem is politikai avagy társadalmi okok, hanem tisztán gazdasági érdekek teszik szükségessé a fellépést, mert a terjedő szocializmus megrontja a földmives-munkásságot s ekként még nehezebbé teszi az amugy is küzködő mezőgazdaság viszonyait. A csanádmegyei gazdasági egyesület ezért azt követeli, hogy a gazdasági egyesületek egyetértő felirattal kérjék a kormánytól az agrár-szocialista gyűléseknek és kongresszusoknak korlátozását, de az aratás ideje alatt okvetlenül betiltását.

A hamis angol bankjegyek. Az angol bank kijelenti, hogy minden 20 fontos bankjegy, mely 1896. január 15-én kelt és 111-8. jeggyel van ellátva, hamis. (A bankhoz magához eddig negyven ilyen bankjegyet adtak be, melyeket természetesen nem fizettek ki.)

Állatforgalmi mizériák. Hovatovább mindnagyobb nehézségeket gördítenek a külföldre irányuló állatkivitelünk elé. Az osztrák belügyminiszter kénye-kedve szerint rendeli el a zárlatot Magyarország egyes vidékeire, sokszor egész megyék területére annélkül, hogy kormányunk véleményét szükségesnek tartaná kikérni. Ha sok a felhozatal, akkor röviden elzáróják Magyarország egyes vidékeit, ha kevés, feloldják a zárlatot. Németországi kivitelünkkel nem különben rosszul állunk, nem is szólva sertés kivitelünk teljes pangásáról, nagy aggodalomra szolgáltat okot a német agráriusok akciója, mely a magyar állatkivitel teljes megszüntetését s ezzel szemben az oroszországi állatbevitel kedvezményezését czélozza. A megindult mozgalom oly erős, hogy célját elérheti, ha a magyar kormány idejekorán nem ellensúlyozza e törekvéseket az összes rendelkezésére lévő eszközökkel. Pedig január óta, a mikor ez ügyben Darányi miniszter Bécsben a külügyminiszterrel konferált, semmi sem történt érdekeink megvédelmezése céljából. Juhkivitelünket Franciaország részéről fenyegeti veszedelem. A francia kormány legutóbbi bevitelünk ellen irányuló intézkedésével szemben az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kérte ki a földmivvelésügyi miniszter közbenjárását. De nem csak kivitelünk, hanem hazai állatforgalmunk is annyira korlátozva van, hogy pl. a budapesti állatvásárra hetek óta nem hozhatók fel tehének, a sertés forgalom pedig oly annyira korlátozotott, hogy eladás és vételről ugy-

szólván szó sem lehet. Mindennek daczára tett-e valamit egy esztendő óta a földmivvelésügyi miniszter abban az irányban, hogy a kőbányai sertéspiacz helyett az új kiviteli piacz létesítése megkezdessék, hogy akkorra, a mikor megtizedelt sertés állományunk kiheveri a sertésvész okozta bajokat s lesz mit kivinnünk, legyen egy a modern igényeknek megfelelő, vézmentes piacunk s a külföldnek ne lehessen oka alaptalan ürügyekkel megakadályozni kivitelünket. A kormány eddig a tervezetesen nem ment túl, pedig itt volna végre az ideje, hogy állat-tenyésztésünk érdekében földmivvelésügyi kormányunk komoly intézkedéseket tegyen s érdekeinket a külfölddel szemben megvédelmezze.

Pályázati hirdetmény.

Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatóságánál nyugdíjaztatás folytán üresedésbe jött főszámvevői állásra mely 1400 forint törzsfizetés, 400 forint lakbér-illetmény s nyugdíj igénynyel van összekötve, — továbbá a netán fokozatos előléptetéssel üresedésbe jövő számvevői, alszámvevői s számszevői állásokra ezenel pályázat hirdetetik.

Hivatkozással az 1883. évi I. t.-cz. 17. §-ában foglaltakra, felhivatnak mindazok, kik fenti állások bármelyikét elnyerni óhajtják, miszerint kellőleg felszerelt különösen pedig az imént idézett törvényben előirt minősítvényeket igazoló okmányaikkal ellátott kérvényeiket, e város főispáni hivatalához czimezve, folyó évi márczius hó 31-ig bezárólag e város tanácsi iktató hivatalába adják be.

Elkésve beadott kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A szóban forgó állások főispáni kinevezés útján fognak betöltetni.

Székesfehérvárott, 1897. márczius 12.

Havranek József,
polgármester.

Pályázati hirdetmény.

Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatóságánál lemondás folytán üresedésbe jött főorvosi állásra, mely 1000 forint évi fizetéssel s nyugdíj-igénynyel van összekötve, ezenel pályázat hirdetetik.

Hivatkozással az 1883. évi I. t.-cz.

9. §-ában foglaltakra, felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint kellőleg felszerelt, különösen pedig az imént idézett törvényben előirt minősítvényeket igazoló okmányaikkal ellátott kérvényeiket e város főispáni hivatalához czimezve folyó évi márczius hó 31-ig bezárólag e város tanácsi iktató hivatalába adják be.

Elkésve beadott kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A szóban forgó állások főispáni kinevezés útján fognak betöltetni.

Székesfehérvárott, 1897. márczius 12.

Havranek József,
polgármester.

UNGHVÁRY SÁNDOR gyümölcsfa iskolája Czepléden.

Unghváry József e lapok hirdetési rovatában a következő nyilatkozatot teszi közzé:

„Unghváry László teleptulajdonos, kinek telepe van és Unghváry Sándor, kinek telepe nincs (ki csak Unghváry Lászlónál alkalmazott irtók) egy és ugyanaz. A hirdetésükben használt jelző (fával kupeczkodik) jó hírnévnek örvendő telepeim rangolására és a nagyközönség félrevezetésére szolgál. Ezen jelző megzafálására és teljes érvénytelenségére fölelelet adnak idei árjegyzékemben közjegyző által hitelesített elismerő nyilatkozatai. Különben jelenleg 9 hold fizemképes telep van.”

Én — Unghváry Sándor — csak örülök azon, hogy bátyám Unghváry Lászlónál, ha úgy tetszik, mint irtók, de nekem mégis úgy tetszik, hogy 8 éven át belgaják is voltam a vállalatnak. Itt váltam szenvedélyes gyümölcsészé; itt tanultam meg a munkát becsülni és hogy miként lehet egyenesléknek lenni és elődi módjára senkit meg nem károsítani. Ön József ur 3-szor lett e helyről elbocsájtva és mindannyiszor jellemetlen módon szegény bátyám ellen zudított szűlőt, roknot, jóbarátot, kik ugyanakkor részben vagy egészen nagy össegig megronták bátyámtól a támogatást, melyből végtelen károkozást szenvedtek. Egyébként tudva van, hogy legutóbb is csak azért ment bátyámhoz, hogy követni szokott eljárását úgy az irtóban, mint a telepen, valamint nagy fáradsággal betanított embereit és sok más mindent magához vohessen, hogy így azok segítségével — az adott becsületöt megszegve — hasonlányá vállallathoz kezdhesen, mert jól tudta azt, hogy

Czepléden az Unghváry nevet

használni, illetve bátyám szénáját huzogatva (mert a rendelő emlékeztetésben leginkább Czepléd és Unghváry név marad fenn) mégis csak otosóbb mód leszen a boldogulásra, mint más városban, kezdve a nagy költségű (40—50-ezer forintra menő) hirdetés mellett, valamint becsületlen vizsgálás útján saját természetével az egész országra nézve elismertetni vállalatát.

A fentiek, de inkább az alant következők után a nagy közönségen a sor megétetni, hogy mennyit érő József ur mód nélkül való hánykolódása.

Közjegyzőleg hitelesített másolat az 59 kros bélyeggel ellátott eredetiről:

Nyilatkozat. Mivel öcsém, Unghváry Sándor nyolcz éven keresztül csekély évi fizetésben részesült, végkélegetés czimén átengedek részére négy évi kiirtás mellett taunk előtt kijelölt 25 tábla vadoncz és nemcs ojtást olyképen, hogy ezen tábláktól kiirtás után egyenként 500—500 forintot tartozik fizetni, azonban öt illeti fenti ideje ar: árjegyzéki, hirdetési és minden néven nevezendő munkálati költség. Folytatolagos telepítés esetén pedig minden egyes új tábla után 50 forint évi haszonbért tartozik fizetni. Felolvasatván, aláíratott. Czepléden, 1896. évi december 15-én. Unghváry László s. k. Előttünk: Zambó János s. k., tanu; Rupp Frigyes s. k., mint tanu.

(Tehát tényleg van telepem, egyébként is kereskedelmi akadémiát végezve, legalább is formálhatok annyi jogot, ha nem többet, jegyzéki kiadás és hirdetéshez, mint amennyit József ur (ki eredetileg pék volt) magának megenged.)

Bizonyítvány. Hogy Unghváry József, czeplédi faiskola-tulajdonosnak két helyen lévő telepein gyümölcs vadoncz és csemetékkel összesen 6½ hold (200 t-öl) terület van beültetve, ezenel bizonyítom. Czepléd, 1897. február 14. Bezeg Pál s. k. városi mérnök.
(Tehát József ur itt is schwindlizik, mert telepe nem 9, hanem csak 6½ hold.)

Czepléd, 1896. márczius 18.

Táborita János urnak, Jász-Apátí.

És xárdem, mit akar ön azon nagy része szemét fával mit nekem küldött nagy állományából, úgy hiszem elfeledte Ön, hogy én ismét eladó vagyok és hogy én szíp fakát és nem szemetet vettem meg stb.

Unghváry József.

Tehát a József ur Jász-Apátírói Táboritától tavaly csemetét rendelt, mag pedig arról az egy helyről 4675 drbot, de ezek a fenti sajátkezűleg irt s-ai szerint számotra valóok voltak, úgy hogy ezért József ur Táboritát 3984, 1896. sz. a. a czeplédi bíróság be is perelte.

De ne higgye a nagyközönség, hogy csak Jász-Apátírói rendelt József ur csemetét Vedrőd, Acsuth, Nagy-Körös, Torda, Kaloeca stb. városokból szállítja w.egon számára azokat, behurcolva és szétterjesztve vele az egész országban a filoxerát.

És mivel az ilyen szédelgésnek htre fat, a károítás nem a kevésbé ismert József, hanem a széles körbeu és régen ismert Unghváry László és most már czégem rovasára is esik.

Hogy a nagyközönséget az ilyen szédelgéstől és a Filoxera széthurcolásától megóvjam, legközelebb nemcsak az itteni leadó állomást kísérteim figyelmembe, hanem ez ügyben lépést fogok tenni a földmivvelésügyi miniszterrel is. Záradéku szükségesnek tartom kijelenteni, hogy legközelebb József urnak (országos fakupecz) a szemtelenségig vitt élelmességét igen sok hiteles adattal fogom kiegészíteni.

Unghváry Sándor.

Az általános elismert és jó hatá-
sunak bizonyult

„BARÁT ITAL”

czimű növényeszer **gyomorlikör készítményem**, mely több mint százezer család által használtatik. — A legjobb hatást eszközöli

székrekedés, étvágytalanság

!!! és az ebből eredő bajok ellen !!!
Egy üveg ára **40 és 80 kr.**

Kapható Székesfehérváron: ifj. Tögl Gyula és Reinitz Lipót urak fűszerkereskedésében.

Készítés és kiviteli főraktár H.-M.-Vásárhely, Árpád-u. 12. sz.

ZENKE ZOLTÁN.

A budapesti orsz. kiállítás-
1885. —
ARANY ÉREM. ARANY ÉREM.

Császári és királyi udvari szállító, a koronás aranyéremkereszt tulajdonosa
AZ „ARANY SISAKHOZ.”

ROSENTHAL H.

KATONAI EGYENRUHA, HADIFELSZERELÉSI GYÁRA

A m. kir. I., IV., V. honvéd-kerületek tisztí egyenruházatainak, a Ferencz József nevelőintézet, a fő- és székváros m. kir. államrendőrsége és a Bács-Bodrog vármegyei rendőrség szükségleteinek szerződéses szállítója.

FŐ-ÜZLET:
V. Gizella-tér 1. sz. **BUDAPESTEN** Gyár: VI., Bulyovszky-u. 39.
(Hans-főla palota.)

FIÓKÜZLETEK:
SZÉKESFEJÉRVÁR, LEMBERG, POZSONY,
Kossuth-utca 18. Kopernikus-utca 9. szám. Hid-utca 4.

Minden fegyvernembeli tényleges és tartalékos tiszték, hadapródok és egyévi önkéntesek, teljes felszereléseik, a m. kir. csendőrség, rendőrség, tűzoltók, stb. egyletek egyenruhái a legjutányosabb árak mellett készíttetnek.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Mi a Schapirograf?*)

A Schapirograf új, felülmulhatatlan sokszorosító készülék levelek, okmányok, rajzok jegyzeteknek önálló, költségmentes fekete nyomásu sokszorosítására. Ezt a készüléket még a laikus is könnyen kezelheti, mert föltte egyszerű és jóállók a biztos eredményért. A papírra tintával írott írásról vagy rajzról rövid 15 perc alatt vagy 150 másolatot lehet készíteni. Egy ilyen négyzet vagy folio nagyságra alkalmas Schapirograf ára a teljes felszereléssel együtt 15 frt. Kívánatra hajlandó vagyok a Schapirografot négy napos próbahasználatra az én káromra bérmentesen megküldeni, visszaküldés esetén semminemű kárpótlást nem igénylek. Már több ezer különféle nagyságú ily készülék van használatban.

PHIL FRIGYES vezetőképviseelő, Wien I., Rudolfplatz 13.
*) Prospektust ingyen küld.

IFJ. FÜSTER IMRÉNÉ

butorraktára és kárpitos-üzlete Sz.-Fejérvárott, Iskola-u. 10.

Ajánlja saját gyártmányu:
háló, ebédlő, szalon és uri szoba berendezéseit, melyek művészi kivitelben mindenkor raktáron vannak.

Egész lakosztályok bebutorozása rövid idő alatt izlésesen és jutányos áron készíttetnek.

ANTIK, ROKOKÓ, BAROCK-STYLŰ BUTOROKAT SAJÁT RAJZAI és TERVEI SZERINT KÉSZIT.

Elvállal tapettázásokat jóállás mellett.

Butortermei a nagyközönség rendelkezésére állanak és bármikor megtekinthetők.

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi birtokosok háromnegyed részéig 10 év köztli időre kézzelkötve. Birtokos felmondhat, pénzintézet nem mondhat fel. Csekély kamattal 1-10-ig törleszték leborozítás leg-
rövidebb idő alatt.

— Convertálás bélyeg- és illetékmentes. —
Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csakis: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtoknyomtatvány. 40494

Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
Budapest, Váci-körút 39.

Intézetünk az egyedüli, mely az ország minden megyéjéből, hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosok által okmánygyorsítéca ajánlata van.

!Csak csekély havi részletfizetésre kaphatók!

Lej. jobb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.
Kész férfi- és gyermekruhák
minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó cikkek, valamint
ingek, gallérok és lábravalatok, nap- és esernyők dus választékban.

— Nagy raktár asztal- és futó-szőnyegekben. —

LÖWY ADOLF + + + + + + + + + + SZ.-FEHÉRVÁR. (Felmayer mellett.)

TELEFON NYOLCZSÁZONYI KÉRENGYÉKET ELVÁLLALOK. || CSEKÉLY HAVI RÉSZLETFIZETÉSEI ||